

Af Mogens Norn

Oftalmo – historiske samlinger på Sjælland

Hvis man vil se historiske øjen-instrumenter og brillernes udvikling i København, Danmark, går man vel på Medicinsk Museion (tidligere kaldt medicinsk historisk museum), Bredgade 62, 1260, København K.

Allerede i en ny flot garderobe ser man i to glasuren en øjenprotese og en gammel stærbrille med tykke glas. Et tredje indeholder et kunstigt ben. Et skilt gør dog opmærksom på, at disse sager er ting, folk har glemt i garderoben!

Den egentlige øjensamling fylder to værelser. Denne samling er nu i depot, hvorfra studie-emner heldigvis fortsat kan rekvireres.

Et oftalmoskop findes ved siden af et otoskop i den offentlige samling. Formålet med Medicinsk Museion er nu mere skiftende aktuelle udstillinger og historiske fagstudier under Københavns Universitet, mindre medicinske amatørhistorikeres arbejde.

Brillekasse

Hvor kan man nu gå hen for umiddelbart at kunne nyde historiske øjeninstrumenter?

På Rigshospitalet findes værdifulde portrætter m.v., men øjenafdelingen flytter. På Frederiksberg Hospital findes en udmærket vitrine i øjenafdelingens venteværelse, skabt af Henrik Madsen (medlem af historisk udvalg under Dansk oftalmologisk selskab). Her findes stærke stærbriller, prismebriller, stenopæiske hulbriller fra 1965, IOL, øjenkirurgiske instrumenter 1960, Schiøtz' tonometer 1950, øjenblodtryksmåler, bril-

Schiøtz' tonometer.

lekaske, lærebog fra 1913 med mere. Mange patienter studerer vitrinen med interesse.

Ældre briller kan ses i flere vitriner hos optiker Thiele i Købmagergade 3, som vist er Danmarks største historiske brilllesamling. Alle er velkomne til at studere den. Firmaet blev grundlagt 1817 af Fr. Anton

Thiele (1793-1859). Museet findes i den overdækkede baggård med firmaets historie, store fotos af royale og andre kendte personer med deres briller, samt 92 briller, anbragt i montre i den rigtige højde. Et med lige brillestang med ring i enden fra 1780, sølvbrillestel, jernbanebrille med blå glas, træbrillestel fra 1800, grønlandsk spaltebrille doneret af selveste Knud Rasmussen, sygekassebrille fra 1930, monocel, pincenez med fire brilleglas til udskiftning i brillekassen, de første kontaktlinser og -kogeapparat etc.

Den største samling øjenbadeglas findes i Davids Samling, desværre kun i depot. Verdens bedste inuit-spalte-snebrille-samling findes på Nationalmuseet.

Man kan let komme til Køge, med S-tog. Stig ud af toget på stationen lige før Køge, nemlig i Ølby (af Ol = Helligdom, altså ikke Øl=bier). Her findes Køge Sygehus, der snart udvikles til storhospital i landlige omgivelser. I den perifere del af ringvejen om hospitalet findes flere øjnelægers flotte klinik, operationsstue med alt moderne udstyr. I venteværelset har den allerede nævnte øjnelæge Henrik Madsen opstillet endnu en historisk vitrine i sin klinik. Der er fire hylder, der ud over nævnte emner fra Frederiksberg også viser Krenchels garnrulle-farveprøver fra 1882, briller fra 1875, lorgnet, foldebriller og

en stor boremaskine til tårevejskirurgi. (Roskilde 1975), et dyrefoster fra Landbohøjskolen.

Det er imponerende, at vi kan se så mange emner på en så begrænset plads. I Henrik Madsens depot findes bl.a. Liebreichs øjenspejl, og historiske bøger. En af dem, fra 1901 viste "udviklingen" fra gorilla til neger og videre til homo (uha!)

I Næstved, sydvest for Køge findes en stor permanent øjensamling, der omfatter det meste af et rum i Medicinsk Historisk Samling (Museum), beliggende ved skyskraber-sygehuset Ringstedgade 61. Øjenlæge Peter Schmidt forestår øjensamlingen og det store depot, og han er bestyrelsesmedlem af støtteforeningen. Den kendte Næstved-øjenslæge Viggo Clemmesen (1910-01) og overlæge Victor Larsen, Gentofte, har i sin tid bidraget til samlingen. Åbent hver tirsdag kl. 10-12 og efter aftale.

Den permanente samling rummer ud over hidtil nævnte apparater: Øjenbadeglas, Boberg-Ans corneasensibilometer 1952, øjenspejle,

Spaltelampe og Javal- apparat.

undine, lille pincenez til et barn, prismebrille, det første tonometer (Maklakoff), Goldmanns tonometer, synstavle, brillekasse, spaltelampe, kæmpemagnet 1960, håndmagnet, bue-perimeter, kirurgiske instrumenter med elfenbensskaft ca 1900.

I Danmark findes også samlinger i Steno-Museet i Århus og et i Sønderborg. Desuden måske flere.

De må meget gerne kontakte mig (Bomhoffs Have 12, 3 th, 1872 Frederiksberg C) ■